

Onderwerp Jaarverslag Leerplicht, schooljaar 2012/2013

Steller A Janssen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 62 61 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS14.4233712

Datum **13 MRT 2014** Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij presenteren wij u het jaarverslag Leerplicht van de gemeente Groningen over het schooljaar 2012/2013.

Het jaarverslag geeft inzicht in de opbouw van de leerplichtige populatie, de aanpak van verzuim en het resultaat. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de leerplichtambtenaren van de afdeling Leerlingzaken van de gemeente Groningen.

Zij voeren, namens het college van burgemeester en wethouders, toezicht op de naleving van de leerplichtwet. Zij hebben dus een handhavende taak. In de praktijk betekent dit ook dat zij, samen met de school en andere partners in de stad, zich inspanssen om te *voorkomen* dat kinderen ongeoorloofd verzuimen.

Een belangrijke conclusie die wij trekken is dat we in Groningen de kinderen goed in beeld hebben. Dat is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan onze preventieve aanpak. Door de intensievere samenwerking met het onderwijs wordt schoolverzuim steeds beter en sneller door de scholen gemeld. Het aantal *meldingen* van schoolverzuim stijgt mede daardoor al een aantal jaren geleidelijk. Het komt steeds minder vaak voor dat een kind, zonder inschakeling van de leerplichtambtenaar, ongeoorloofd van school wegblijft.

Uit de stijging van het aantal meldingen kan dus niet de conclusie worden getrokken dat er in absolute zin meer wordt verzuimd van school. Toch is de ervaring van de professionals, waaronder de leerplichtambtenaar, wel dat er sprake is van een lichte stijging. In ieder geval is het beeld dat de (gezins)problematiek van de jongeren steeds complexer wordt. Het kost meer inspanning om de jongeren weer in het goede spoor te krijgen.

Halverwege het schooljaar 2012/2013 is de afdeling Leerlingzaken overgegaan op een nieuw leerlingvolgsysteem. Dit systeem biedt vele nieuwe mogelijkheden om informatie te verstrekken. In dit jaarverslag is daarmee een eerste begin gemaakt, en worden cijfers gepresenteerd die de vorige jaren niet zijn opgehaald. We kunnen pas echt dieper in cijfers gaan duiken als er een heel schooljaar overheen is gegaan.

Het voorkomen van schoolverzuim is een belangrijk speerpunt van ons college. Niet voor niets is **Ieder kind naar school** één van de 'big five' in het Groninger Onderwijspact. Ons college vindt het niet acceptabel dat kinderen ongeoorloofd thuis zitten. Elk kind heeft immers recht op onderwijs. We investeren daarom ook in de preventie van schoolverzuim.

Een voorbeeld is het project 'spreekuren in het Voortgezet Onderwijs' dat halverwege dit schooljaar is gestart. Tijdens spreekuren worden leerlingen in een vroegtijdig stadium aangesproken op hun verzuimgedrag. Dit instrument is niet nieuw, maar we hebben in 2013 de logistiek, de opzet en de inhoud verbeterd. Eén onderdeel van het project is het systematisch registreren van het verdere verzuimgedrag van 'spreekuurjongeren' om het effect duidelijker in beeld te krijgen.

Preventie van schoolverzuim is niet alleen een verantwoordelijkheid van de leerplichtambtenaar. De nieuwe ontwikkelingen binnen het onderwijs en de jeugdzorg bieden mooie kansen om schoolverzuim op een brede agenda te krijgen. Zo wordt binnen passend onderwijs de zorgstructuur in de scholen opnieuw vormgegeven en wordt binnen de drie pijlers van de nieuwe impuls Vensterschool (zorg, ouderbetrokkenheid en doorgaande leerlijn) gewerkt aan een stimulerende omgeving voor het kind. Dat zal een positief effect hebben op schoolverzuim.

Toekomstige ontwikkelingen zoals de Gebiedsgebonden aanpak met daarin de sociale teams zorgen er ook voor dat we vanuit de gemeente, samen met de partners, schoolverzuim integraal kunnen aanpakken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Jaarverslag Leerplicht , Gemeente Groningen

Schooljaar 2012/2013

Inleiding

Hierbij presenteren wij u het jaarverslag Leerplicht van de gemeente Groningen over het schooljaar 2012/2013.

Het jaarverslag geeft inzicht in de opbouw van de leerplichtige populatie, de aanpak van verzuim en het resultaat. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de leerplichtambtenaren van de afdeling Leerlingzaken van de gemeente Groningen.

Zij voeren, namens het college van burgemeester en wethouders, toezicht op de naleving van de leerplichtwet. Zij hebben dus een handhavende taak. In de praktijk betekent dit ook dat zij, samen met de school en andere partners in de stad, zich inspannen om te voorkomen dat kinderen ongeoorloofd verzuimen.

Vanuit ons Integraal Jeugdbeleid, en dan met name vanuit het thema Talentontwikkeling, werkt de afdeling Leerlingzaken aan het stimuleren van kinderen om naar school te gaan en uiteindelijk een startkwalificatie te halen. Dat doen zij samen met de ouders, de school en andere partners. Wanneer de omgeving van het kind daarin belemmerend werkt, kan de leerplichtambtenaar verschillende acties ondernemen zoals: een signaal afgeven aan de school of zorginstellingen, in gesprek gaan met ouders en kind, maar ook kan de leerplichtambtenaar, vanuit de bevoegde taak van handhaver, dwang uitoefenen. Uiteindelijk kan ongeoorloofd verzuim leiden tot een proces verbaal tegen de ouders en/of het kind. Vanuit de visie dat ieder kind recht heeft op onderwijs en de kans moet krijgen zijn talenten te ontplooiën, beschouwen wij leerplicht als een belangrijke schakel binnen het Integraal Jeugdbeleid.

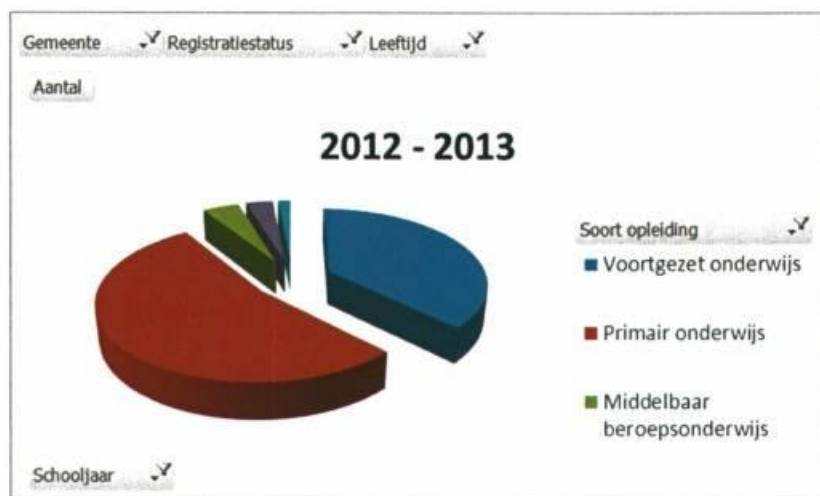
Wat is Leerplicht ?

Alle kinderen en jongeren in Nederland moeten vanaf hun vijfde verjaardag tot het einde van het schooljaar waarin ze 16 jaar worden, onderwijs volgen. Ze zijn dan volledig leerplichtig. Blijft een leerling drie dagen aaneen of 16 uren in een periode van 4 weken ongeoorloofd weg, dan is de school verplicht dit aan de gemeente te melden, waarna de leerplichtambtenaren onderzoeken waarom de leerling zonder toestemming afwezig was. Naast de leerplicht is er de kwalificatieplicht. Deze geldt voor jongeren die niet meer volledig leerplichtig zijn, nog geen 18 jaar zijn én nog geen startkwalificatie hebben gehaald. Deze jongeren moeten tot hun 18e jaar onderwijs blijven volgen totdat zij een diploma op minimaal mbo-niveau 2 of havo/vwo hebben gehaald. Dit onderwijsniveau wordt gezien als het minimale dat een jongere nodig heeft om een kans te maken op de arbeidsmarkt.

In tabel 1.1 wordt het aantal leerplichtigen (5 tot 18 jarigen) aangegeven per onderwijstype. Ten opzichte van het schooljaar 2011/2012 is het totaal aantal leerlingen licht gestegen. Opvallend is de toename op het Mbo en de afname in het speciaal onderwijs.

Tabel 1.1 Aantal leerplichtigen per onderwijstype

	12/13		11/12		10/11
Onderwijstype	Aantal		Aantal		aantal
Basisonderwijs	10.561		11.597		11.594
Speciaal onderwijs	937		1.569		1.569
Voortgezet onderwijs	7.381		5.992		5.992
Mbo	861		373		374
totaal	19.740		19.531		19.529

Werkzaamheden en resultaten

Bij een verzuimmelding bij de gemeente voert een leerplichtambtenaar een waarschuwingsgesprek met de leerling en, indien nodig, met de ouder(s). Houdt het verzuim na het gesprek aan, dan bepaalt de leerplichtambtenaar welke actie op zijn plaats is. Uit de afhandeling van leerplichtzaken blijkt dat de voornaamste redenen van verzuim (psychische) problemen en gedragsproblemen zijn. Daarnaast speelt gebrek aan motivatie en gezinsproblemen een rol. Ook is er sprake van ouders die het kind bewust thuis houden of een thuissituatie die schoolbezoek niet mogelijk maakt. Meestal is het een combinatie van factoren.

Tabel 1.2 Geregistreerde dossiers naar afhandeling

Verzuim	12/13	%	11/12	%	10/11	%	09/10	%
Absoluut verzuim	26		9		8		6	
Relatief verzuim	949		891		842		766	
	975	4,9	900	4,6	850	4,4	772	4,0
Luxe verzuim	42		--		--		--	
Afhandeling								
Extra verlof	18		25		46		45	
Processen verbaal	77		102		102		103	
Vrijstellingen	69*		65		69		32	
Spreekuren VO	316		308		308		262	
PO	26							

*waaronder 13 keer vervangende leerplicht.

In het schooljaar 2012/2013 waren er 975 meldingen van (relatief en absoluut) verzuim. Dat is 4,9 % van het totaal aantal leerplichtige leerlingen. Daarmee is een opnieuw sprake van een lichte stijging. Opvallend is de stijging van het absoluut verzuim. We hebben dit schooljaar extra geïnvesteerd om snel in beeld te krijgen wanneer jongeren niet ingeschreven staan en wel in Groningen wonen. Dat verklaart waarschijnlijk de stijging. Wat verder opvalt is een daling van het aantal processen verbaal dat is opgemaakt. Dit heeft voornamelijk een administratieve oorzaak. Halverwege dit schooljaar zijn we overgestapt op een nieuw administratiesysteem. Vanwege de complexiteit van het administratieve proces rond een proces verbaal is niet alles in één keer omgezet. Op de volgende bladzijde gaan we verder in op het verzuim en de afhandeling. Per leerling kan sprake zijn van meerdere handelingen. Dat verklaart waarom het totaal aantal afhandelingen niet overeenkomt met het aantal leerlingen dat verzuimt.

Relatief verzuim

Onder relatief verzuim verstaan we het verzuim van jongeren die staan ingeschreven op een school maar niet aanwezig zijn in de lessen.

Tabel 1.3 Meldingen relatief verzuim uitgesplitst naar onderwijstype

	12/13	11/12	10/11	09/10	08/09
Basisonderwijs	96	191	174	163	165
Speciaal onderwijs	58	44	39	35	25
Voortgezet onderwijs	557	497	478	429	444
ROC/ AOC	177	92	83	80	49
Overig onderwijs*	---	66	68	59	44
totaal	888	891	842	766	727

*o.a. Portalis en scholen buiten Groningen, vanaf dit schooljaar niet meer op deze wijze geregistreerd.

Vrijstellingen

Een leerling kan op grond van de leerplichtwet, art. 7 een zogenaamde vrijstelling krijgen. In dat geval moet er sprake zijn van lichamelijke of psychische ongeschiktheid voor het volgen van onderwijs. In het schooljaar 2012/2013 zijn 69 vrijstellingen verleend. Dat is vergelijkbaar met de jaren daarvoor. Van die vrijstellingen is er 13 keer sprake van vervangende leerplicht waarbij jongeren tijdelijk iets anders doen dan het volgen van regulier onderwijs.

Spreekuren

Spreekuren zijn een preventieve voorziening om scholen te ondersteunen bij het voorkomen van verzuim en schooluitval. Tijdens een spreekuur spreekt de leerplichtambtenaar een leerling die (nog) niet de leerplichtwet heeft overtreden, maar zich al wel schuldig maakt aan licht verzuim of onderwijs mijdend gedrag. Dit schooljaar hebben we iets meer leerlingen gesproken tijdens een spreekuur dan het jaar daarvoor. Dat heeft ook te maken met onze extra inzet op de spreekuren (zie paragraaf Preventie).

Preventie

De afdeling Leerlingzaken investeert, naast het handhaven van de leerplichtwet, ook in de preventie van het schoolverzuim. De ervaring leert dat het zinvol is dat de leerplichtambtenaar vroegtijdig betrokken wordt bij leerlingen waarover zorg is. De leerplichtambtenaar kan daardoor tijdig adviseren en zo nodig interveniëren. De leerplichtambtenaar is daarbij wel afhankelijk van de signalen van de school. Onder preventie verstaan wij daarom, naast gerichte actie naar de leerling, ook het investeren in partnerschap met het onderwijs om op deze manier samen de verantwoordelijkheid te nemen in het begeleiden van de leerling.

Spreekuren

Het houden van spreekuren is een mooi instrument om leerlingen in een vroegtijdig stadium aan te spreken op hun verzuimgedrag. Voor een deel van de leerlingen werkt het spreekuur inderdaad preventief omdat ze beseffen wat de consequenties kunnen zijn van ernstiger verzuim. Deze leerlingen zien we niet terug in het handhavingstraject. Wanneer het verzuim van een leerling desondanks aanhoudt, is een spreekuurgesprek nog steeds zinvol gebleken vanwege de informatie die een leerplichtambtenaar heeft gekregen over de achtergrond van de leerling en vanwege het feit dat contact al tot stand is gekomen.

Het instrument spreekuur wordt optimaal benut wanneer er sprake is van een goede samenwerking en afstemming tussen de leerplichtambtenaren en medewerkers van de school, zoals de zorgcoördinator, verzuimcoördinator en de mentoren. In januari 2013 (halverwege dit schooljaar) zijn we gestart met het project *Spreekuur Voortgezet Onderwijs*. Dit project heeft als doel om, samen met het onderwijs, het proces, de logistiek en de inhoud van het spreekuur te verbeteren. Op een tiental scholen is vanuit de afdeling Leerlingzaken extra geïnvesteerd in het spreekuur. Het project is afgerond op 1 januari 2014.

Voorlichting

Onder preventie verstaan we ook het geven van voorlichting aan leerlingen, ouders en scholen. We maken daarbij gebruik van schriftelijk materiaal zoals folders en de leerplichtwijzer. Ook is er informatie te vinden op de website van de gemeente Groningen en in de Stadjersgids. Incidenteel geven leerplichtambtenaren mondelinge voorlichting op de locaties.

Zorgadviesteams

De leerplichtambtenaren maken deel uit van de zorgadviesteams op de scholen. Deze ZAT's zijn in Groningen ingesteld op alle scholen voor het voortgezet onderwijs. Deze teams richten zich onder meer op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Tijdens de vergaderingen wordt op casusniveau gesproken over de jongeren en worden vervolgspraken gemaakt over wie aan zet is om de jongere verder te begeleiden.

Ontwikkelingen

Het aantal meldingen van relatief verzuim van volledig leerplichtigen neemt toe van 727 in het schooljaar 2009/2010 tot 949 in dit afgelopen schooljaar. Dat wordt grotendeels verklaard doordat scholen elk jaar adequater melden. We hebben in Groningen de kinderen goed in beeld. Vanuit de preventie hebben we daar veel in geïnvesteerd. Desondanks moeten we toch concluderen dat een stijging van die omvang betekent dat het verzuim 'an sich' ook toeneemt. De leerplichtambtenaren ervaren dat de situatie van de jongeren complexer is geworden, veelvuldig is sprake van meervoudige problematiek. We streven er daarom naar om de verzuimproblematiek en het voorkomen van verzuim in bredere context te bekijken. Ontwikkelingen zoals het passend onderwijs en de decentralisatie van de jeugdzorg zorgen voor belangrijke wijzigingen in de zorgstructuur in het onderwijs. Dat heeft ongetwijfeld consequenties voor de werkwijze van de leerplichtambtenaar. Hoe dat er precies uit komt te zien is nu nog niet aan te geven. Uitgangspunt is in ieder geval dat de leerplichtambtenaar een onafhankelijke, handhavende rol moet kunnen uitoefenen. Daarnaast is het belangrijk om breed te blijven investeren in preventie van schoolverzuim. De nieuwe ontwikkelingen bieden mooie kansen om preventie van schoolverzuim op een brede agenda te krijgen. Schoolverzuim is immers vaak een signaal van bredere problematiek van het kind en/of het gezin. De eerste stappen zijn al gezet om verbinding te zoeken met bijvoorbeeld de sociale teams en de gebiedsgebonden aanpak.